

Сікун М.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ НАСЕЛЕННЯ В ДАВНІЙ ГРЕЦІЇ

Стародавня Греція не була єдиною централізованою державою. Вона складалася з незалежних міст-держав – полісів. Державний лад полісів був різноманітним, а саме: в одних переважала форма, яка нагадувала східну деспотію, коли вся влада зосереджувалася в руках однієї людини, а в інших була демократія, у третіх – аристократія управляла державою. Але всі вони були рабовласницькими.

Найбільшої могутності з численних грецьких полісів досягли два міста – Афіни і Спарта. Саме вони суттєво вплинули на долю більшості інших грецьких полісів.

Першим кроком до утворення афінської держави були реформи, що їх приписують Тесеєві. Він запровадив поділ населення за родом занять на три категорії: аристократія – евпатриди, землероби – геомори, ремісники – деміурги. Таким чином офіційно було закріплено соціальну та політичну нерівність між вільними. Аристократія мала право займати вищі державні посади архонтів, які з часом перебравли на себе керівництво державою. Усі архонти входили до складу ареопагу, який обирав і контролював діяльність архонтів, здійснював нагляд за народними зборами та вищу судову владу. Землероби і ремісники мали право лише брати участь у народних зборах [1].

Правове становище населення у містах Стародавньої Греції визначалося політичними та правовими інституціями. Громадяни мали права та обов'язки, а раби не мали жодних прав. Правові акти того часу були спрямовані на забезпечення порядку в місті та контролю за поведінкою громадян [4].

В Афінах правове становище населення визначалося соціальними та правовими нормами. Головною соціальною групою були афінські громадяни, які мали право на участь у політичному та суспільному житті міста-поліса. Вони мали можливість брати участь у голосуванні на агорі, займати посади у владі та брати участь у судових процесах, відстоюючи свої права.

Іноземці, які проживали в місті, мали обмежені права у порівнянні з афінськими громадянами. Їм могли надавати певні економічні пільги, але права на політичну діяльність та високі посади в уряді вони були позбавлені.

Раби представляли найнижчий прошарок населення та були

позбавлені особистої свободи. Вони були власністю своїх господарів та використовувалися для виконання різної роботи: від простих побутових справ до важкої фізичної праці.

Таким чином, правове становище населення в Стародавніх Афінах визначалося соціальним статусом та правами, які надавалися кожній групі.

Рабовласницька система, заснована на експлуатації рабів, сприяла розвитку ремесла та торгівлі, що призвело до зростання доходів міста. Створення правових інституцій, що гарантували права громадянам, забезпечувало стабільність та порядок в місті. Також запорукою правопорядку того періоду був страх пересічного громадянина перед карою вищих сил. Згідно з античною філософією, важливим елементом соціального контролю, завдяки якому досягався правовий порядок у містах, була божественна його сутність і страх перед гнівом Богів [2].

На початку VI ст. до н.е. в Афінах відбувалося протистояння аристократії, що зосередила у своїх руках владу, і більшості населення, обтяженого боргами, через які багато хто потрапив у залежність від кредиторів і навіть був позбавлений волі. 594 року до н.е. афіняни обрали Солон архонтом і доручили йому проведення політичних та економічних реформ в інтересах народу. Солон ввів закон про свободу заповіту, відмінив борги, добився звільнення тих, хто вже потрапив в рабство за борги, і заборонив надалі робити позики під заставу особистої свободи. Також Солон встановив в Афінах нову систему, пов'язавши права громадян на участь у виборах і заняття політичною діяльністю з їхнім прибутком. Рада чотирьохсот стала ще одним його нововведенням. Третім напрямом реформ було створення нового законодавства. Цей державний діяч створив й апеляційний суд, який став фактично народними зборами, де розглядалися питання щодо оскарження вироків [3].

Отже, можемо зробити висновок, що правове становище населення в Афінах в епоху рабовласництва було визначальним для забезпечення стабільності та порядку в місті-полісі і сприяло економічному та соціальному розвитку. Але наявність рабства обмежувала права та свободи деяких груп населення. Наразі знання і розуміння суті правового становища населення минулих століть є корисними для захисту прав та свобод людей на сучасному етапі.

Література

1. Античні держави та право: Афіни та Спарта. URL: <https://studies.in.ua/istorija-derzhavy-ta-prava-zarubizhnyh-krain/3990-antichn-derzhavi-ta-pravo-afni-ta-sparta.html>.

2. Головка С.Г., Бурбеза В.В. Зародження права у давньогрецькій філософії. *Сучасне право в епоху соціальних змін: матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 26 лют. 2021 р.). Тернопіль: Вектор, 2021. Т. 1. С. 70-72.

3. Історія Стародавньої Греції. URL: <https://uahistory.co/book/>

world1/110.html.

4. Правове становище населення. Рабовласницька демократія в Афінах.
URL: <https://www.anciv.com/?p=141>.

УДК 343.8(043.2)

Шпак І.М., здобувачка вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Калюжний Р.А., д.ю.н., професор

ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ ЯК ОДНА ІЗ УМОВ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ В ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

На долю України випали тяжкі випробування. Війна в Україні триває уже 10 років і повномасштабне вторгнення росії в Україну. Усі сили, фінанси повинні бути спрямовані на забезпечення перемоги Збройних Сил України та відбудови нашої держави. На жаль, досить прикрими фактами є приклади корупції навіть у воєнний час. В той час, коли українські воїни ризикують своїм життям, захищаючи рідну землю, окремі посадовці (а їх не мало) обкрадають державу, примножуючи у великих розмірах свої статки.

Значну кількість корупційних правопорушень викрито в органах державної влади, на митницях, у податковій службі, у військових комісаріатах. Наразі досить часто чоловіки призовного віку вчиняють перетин державного кордону за підробленими довідками або надають неправомірну вигоду працівникам військових комісаріатів для уникнення (відстрочення) призову на військову службу.

Також непоодинокими є випадки використання для власного збагачення гуманітарної допомоги, що надається нашими міжнародними партнерами із-за кордону для воїнів ЗСУ. Навіть кошти, якими діляться пенсіонери, які збирають діти для потреб армії, привласнюються корупціонерами.

Постає питання: чи можна побудувати суверенну, незалежну державу і успішно її відбудувати після перемоги, не подолавши корупції? Звичайно, ні. Адже це негативне явище впливає на всі аспекти політичного і соціально-економічного розвитку суспільства і держави, створює реальну загрозу безпеці демократичного розвитку держави та суспільства, а саме: підриває авторитет країни, завдає шкоди демократичним засадам управління суспільством, функціонуванню державного апарату, обмежує конституційні права і свободи людини та громадянина, особливо пересічних осіб, порушує принцип верховенства права, порушує встановлений порядок здійснення повноважень